

УДК 657. 63

КОВАЛЬ О.В., кандидат екон. наук, доцент,
ЛЕПЕТАН І.М., кандидат екон. наук, доцент
 Вінницький національний аграрний університет,
 e-mail: ostapchukov@meta.ua, lepetan_inna@mail.ru

ЗРОСТАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ЗНАЧИМОСТІ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

У статті розглядаються функції біологічних активів, що зумовлені їх біологічною різноманітністю і, відповідно, використанням. Встановлено, що масштабістність виробництва біопалива посилює значимість біологічних активів, що лежить у площині переосмислення ролі сільськогосподарської діяльності для соціальних та природо-екологічних чинників розвитку людства.

Ключові слова: біопаливо, біологічні активи, сільське господарство, жива економіка.

Вступ. Збільшення обсягів використання біопалива в світі відбувається досить швидко, що обумовлено зростанням розуміння світовим співтовариством необхідності заміни натурального палива альтернативним з метою мінімізації шкідливого впливу на навколишнє середовище і вирішення проблем зміни клімату.

Масштабне виготовлення біопалива є рушійною силою для розвитку сільського господарства, що має найважливіші відмінні особливості, а саме, те, що головні засоби виробництва представлені живими організмами (рослини, тварини).

Безперервність процесу сільськогосподарського виробництва забезпечують біологічні активи, які поділяються на окремі групи за певними ознаками. У зв'язку з цим виникає потреба у виділенні їх функцій, що має важливе значення для проведення поелементного економічного аналізу, обліку та прийняття відповідних управлінських рішень. Тому, метою написання даної статті є дослідження та обґрунтування функціональної значущості біологічних активів.

Матеріали та методика досліджень. Теоретичною і методологічною основою досліджень є загальнонаукові і специфічні методи пізнання (зокрема, статистичні методи, опису й порівняння, моделювання). Інформаційною базою дослідження стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань бухгалтерського обліку сільськогосподарської діяльності, міжнародні та вітчизняні нормативні документи, довідково-інформаційні видання, фінансова і статистична звітність підприємств аграрного сектору Вінницької області.

Результати досліджень. Значимість біологічних активів зумовлена тим, що вони становлять основну частину виробництва продукції сільськогосподарських підприємств, для яких це є основне джерело надходжень ресурсів. Стан та ефективність їх використання є однією з умов успішного господарювання підприємства.

Тому, для початку, слід виділити першу функцію біологічних активів, а саме:

1) Функція економічного зростання.

На сьогодні Україна має потужний природно-біологічний потенціал, що дозволяє перетворювати сільське господарство в інвестиційно привабливу галузь економіки, адже Україна займає третину загальної території центральної Європи і є власницею майже 40 % світової площі чорноземів – найродючіших ґрунтів суходолу.

Враховуючи природно-кліматичні та інші особливості країни, значні потенційні його можливості в розвитку сільськогосподарського виробництва (бурякоцукрового комплексу, зерновиробництва, картоплярства, садівництва та тваринництва), Україна може в перспективі виробляти сільськогосподарську продукцію в значних розмірах. Згідно розробок Міністерства аграрної політики та продовольства України і Національної академії аграрних наук України визначені завдання подальшого інноваційного розвитку сільського господарства, що дозволяють наростити до 2015 року валове виробництво сільськогосподарських культур, а саме: зернових культур - 71 млн.т.; олійних культур - 15 млн.т.; овочів – 10 млн. т., картоплі

– 21 млн.т., плодів і ягід – 2,5 млн.т.

Не менш важливе місце в економіці України займає галузь тваринництва.

Це насамперед, забезпечення населення країни продовольчими товарами, робочими місцями, харчової та переробної промисловості – сировиною, галузі рослинництва – органічними добривами.

Слід зазначити, що зростання обсягів біологічних активів вказує на величезний потенціал країни у сільськогосподарському секторі та в економіці в цілому, оскільки біологічні активи відіграють велику роль у вирішенні глобальних питань матеріального достатку, підвищення рівня життя, що є основою економічного зростання.

Головною умовою успішного соціально-економічного розвитку країни є відповідне їй продовольче забезпечення. Тому, вважаємо за доцільне виділити наступну функцію біологічних активів:

2) Функція соціально-продовольчого забезпечення.

Як важлива складова частина державної політики, продовольче забезпечення зачіпає різнобічні аспекти життєдіяльності окремої людини, села, міста, регіону й держави в цілому. Продовольча безпека досягається шляхом забезпечення фізичної та економічної доступності продовольства. Таким чином, продовольча безпека передбачає: фізичну доступність, економічну доступність продовольчих товарів і безпеку харчування. Фізична доступність означає можливість одержання продовольчих товарів, які є в наявності на території країни в необхідному обсязі й асортименті, а їхнє надходження до споживача здійснюється безперервно.

Україна має значний потенціал в усьому секторі агробізнесу, який можна використати для зменшення глобального продовольчого дефіциту. Сільськогосподарська продукція була і завжди буде ліквідним товаром, оскільки вона складає основу продовольчої безпеки країни.

Біологічні активи забезпечують потреби населення в продуктах харчування. Одночасно вони виступають сировинною базою для переробної промисловості, біоенергетики. І щоб не спричинити конкуренцію між енергетичними і продовольчими культурами, ми вважаємо, що для виробництва енергетичної сировини потрібно виділяти окремі землі, щоб не створити проблемну ситуацію з харчовими продуктами і не зашкодити навколишньому середовищу.

Для України питання гарантування продовольчої безпеки має особливо важливе значення, оскільки за роки соціально-економічних перетворень виробництво сільськогосподарської продукції і продовольчих товарів зменшилось, а продовольче забезпечення населення знизилось до критично небезпечної межі [3].

Однією з найважливіших відмінних особливостей сільського господарства є те, що головні засоби виробництва представлені живими організмами (рослини, тварини). Оскільки, біологічні активи забезпечують безперервність процесу сільськогосподарського виробництва за допомогою біологічних перетворень, в результаті яких підприємство отримує сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, виділимо їх наступну функцію:

3) Функція виробничо-інтеграційної взаємодії.

Особливістю, властивою біологічним активам, є те, що вони є живими організмами (тварини і рослини), що матеріалізуються в певній формі. Основне призначення активу – генерувати економічні вигоди, що розглядаються як чинник виробництва (економічного ресурсу) [4].

Кожний живий організм виконує певну біологічну функцію, яка або починає якийсь процес, або служить його проміжною ланкою, або завершує його. Така узгоджена та взаємозв'язана діяльність живих організмів перебуває в тісному зв'язку з навколишнім середовищем.

Г.Г. Кірейцев зазначає, особливості процесів відтворення в сільському господарстві зумовлені дією законів біології. «Вироблена продукція сільського господарства, - зазначає автор, - має різне призначення. Одну частину її реалізують для промислової переробки, іншу – залишають для продовження процесів біологічного відтворення. Деяку кількість продукції сільськогосподарського виробництва використовують для внутрішньогосподарського виробничого і невиробничого споживання (крім процесів біологічного відтворення).

Маючи на меті отримання економічної вигоди від реалізації виготовленої продукції в сільському господарстві, людина обтяжливо експлуатує природні багатства. Знаковою у цьому відношенні є концепція фізіократів, які вбачали джерело багатства і процвітання нації винятково у розвитку сільського господарства.

Єдиною продуктивною працею визнавалася та праця, яка сприяє появі «чистого продукту». Чистий продукт створюється виключно в сільському господарстві – це щорічно вироблювані багатства, що утворюють дохід суспільства і представляють собою надлишок благ, отриманих після врахування витрат на їх виробництво.

Очевидно, що ніде приріст продукції не демонструється настільки наочно, як у сільському господарстві. Чистий продукт розглядається як дар природи, який стимулює розвиток «природного порядку», тобто верховенства природних законів над економічними. Розвиток та відтворення чистого продукту у значній мірі залежить від забезпечення оптимальних і якісних умов здійснення біологічних трансформацій природних ресурсів.

Основним призначенням біологічних активів в сільському господарстві – це створення живих організмів. Ще в період античності філософи не могли бачити іншого джерела «природного багатства» крім землеробства. Беззаперечною заслугою фізіократів є відстоювання ними теорії виникнення (джерела) багатства у сфері виробництва, а не при обміні [1].

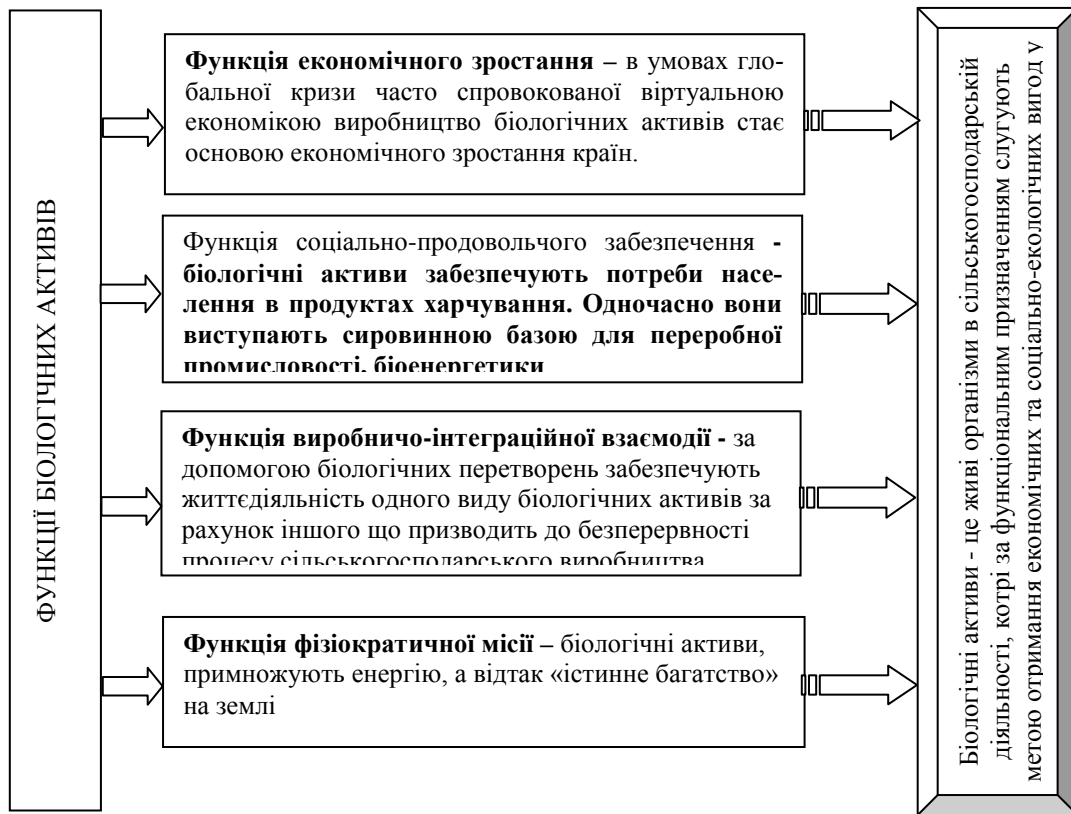

Рис 1. Обґрунтування функціональної значимості біологічних активів

Із прийняттям П(С)БО 30 «Біологічні активи» не стільки поставлено крапки в дискусіях щодо наявності галузевих особливостей обліку сільськогосподарської діяльності, оскільки визнана необхідність відображення в обліку та звітності біологічного та природно-ресурсного потенціалу – фізичного капіталу – «живої» економіки [1].

Тому, обов’язковою функцією біологічних активів вважаємо четверту функцію:

4) Функція фізіократичної місії.

Функції біологічних активів та сформоване нами нове визначення відобразимо на рисунку 1.

Біологічні активи, як живі організми, є орієнтиром першочергового розвитку економіки, які на відміну від промисловості не знищують, а примножують істинне багатство на землі (В.І. Вернадський). Сільське господарство як сфера «живого» має бути загально визнаним

пріоритетом не тільки в урядових колах, серед суб'єктів господарювання, а й мати пріоритетність при розробці науково-теоретичної бази розвитку економіки. Виокремлення академіком Вернадським поняття «живої» економіки та її пріоритетності серед ентропійних та віртуальних сфер діяльності людства є об'єктивною підставою не тільки побудови під неї окремого спеціалізованого обліку, а й необхідності формування його нової парадигми [1].

Висновки. Пошук альтернативних джерел для виробництва біопалива зумовлює нас переосмислити сьогодні роль сільського господарства.

Відтак у бухгалтерському обліку біологічні активи слід розглядати як живі організми у сільськогосподарській діяльності, які за функціональним призначенням слугують метою отримання не тільки економічних, а й соціальних та екологічних вигід у майбутньому.

Найбільш важливими об'єктами є об'єкти обліку так званої «живої» економіки, значимість яких є визначальною не тільки для сільгоспідприємств, а й для України – в її місії в глобальному світі [1].

На відміну від інших галузей економіки, аграрна економіка є антиентропійною, відновлюваною за природними характеристиками. В найближчому майбутньому саме аграрний сектор реалізовуватиме місію продовольчої та енергетичної безпеки світу.

Список використаних літературних джерел

1. Жук В.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки // Монографія / Жук В.М. – К. : ННЦ ІАЕ, 2009. – 648 с.
2. Кармазін Ю.А. Про деякі аспекти продовольчої та екологічної безпеки України в контексті відродження українського села // Микроволновые технологии в народном хозяйстве. Внедрение. Проблемы. Перспективы: Вып. 7-8/ под. ред ак. Л.Г.Калинина. - Одеса: "Видавництво Бартнева", 2009. – С. 99-105.
3. Кирилюк Є.М. Сучасний стан і шляхи гарантування продовольчої безпеки України // [Ел. ресурс] - Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchu/N153/N153p049-058.pdf
4. Пиріжок С.Є. Поняття “Біологічні активи”: порівняння П(С)БО 30 «Біологічні активи» та МСФЗ 41 «Сільське господарство» // [Ел. ресурс] - Режим пу: www.ztu.edu.ua/ua/science/publishing/wzbirnik/econom/1_13/25.pdf

Аннотація

Коваль Е.В., Лепетан И.М.

Повышение функциональной значимости биологических активов

В статье рассматривается роль и функции биологических активов что предопределено их биологической разнородностью и, соответственно, использованием. Установлено, что масштабность производства биотоплива усиливает значительность биологических активов, которая лежит в плоскости переосмысления роли сельскохозяйственной деятельности для социальных и природо-экологических факторов развития человечества.

Ключевые слова: биотопливо, биологические активы, сельское хозяйство, живая экономика.

Annotation

Koval O., Lepetan I.

Growth of Functional Importance of Biological Assets

The functions of biological assets caused by their biological diversity and their use discuss in the article. Found that the scale of biofuels production increases the importance of biological assets lies in rethinking of agricultural activities role for social and nature-environmental factors in the development of humanity.

Key words: biofuels, biological assets, agriculture, alive economy.

Отримано редакцією 01.10.13